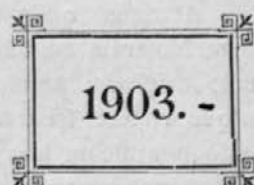

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST.

Vsebina: 63. Sanctissimi Domini Nostri divina providentia Pii Papae X epistola Encyclica. — 64. Po škofjski sinodi — 65. Način potrjevanja pobotnic, s katerimi se dvigajo ustanovni prejemki. — 66. Konkurzni razpis. — 67. Škofjska kronika. — 68. Slovstvo (Synodus dioecesana Labacensis).

63.

Sanctissimi Domini Nostri divina providentia Pii Papae X. epistola Encyclica.

Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis aliisque locorum Ordinariis pacem et communionem cum Apostolica Sede habentibus.

Pius PP. X.

Venerabiles Fratres, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

E supremi apostolatus cathedra, ad quam, consilio Dei inscrutabili, eveci fuimus, vobis primum eloquenturos, nihil attinet commemorare quibus Nos lacryimus magnisque precibus formidolosum hoc Pontificatus onus depellere a Nobis conati simus. Videmur equidem Nobis, etsi omnino meritis impares, convertere in rem Nostram posse quae Anselmus, vir sanctissimus, querebatur quum, adversans et repugnans, coactus est honorem episcopatus suscipere. Etenim quae ille moeroris indicia pro se afferebat, eadem et Nobis proferre licet, ut ostendamus quo animo, qua voluntate Christi gregis pascendi gravissimum officii munus exceperimus. *Testantur*, sic ille¹⁾, *lacrymae meae et voces et rugitus a gemitu cordis mei, quales nunquam de me, ullo dolore, memini exiisse ante diem illam, in qua sors illa gravis archiepiscopatus Cantuariae visa est super me cecidisse. Quod ignorare nequiverunt illi qui, ea die, vultum meum inspexerunt . . . Ego magis mortuo quam viventi colore similis, stupore et dolore pallebam. Huic autem de me electioni, imo violentiae, hactenus, quantum potui, servata veritate, reluctatus sum. Sed iam, velim nolim, cogor fateri quia quotidie iudicia Dei magis ac magis conatui meo resistunt, ut nullo modo videam me ea posse fugere. Unde iam, non tam hominum quam Dei,*

contra quam non est prudentia, victus violentia hoc solo intelligo me uti debere consilio, ut, postquam oravi quantum potui, et conatus sum ut, si possibile esset, calix iste transiret a me ne biberem illum . . . meum sensum et voluntatem postponens, me sensui et voluntati Dei penitus committam.

Nec plane repugnandi causae, multae et maximae defuerunt Nobis. Praeterquam enim quod honore pontificatus, ob tenuitatem Nostram, nullo pacto Nos dignaremur; quem non moveret ei se successorem designari, qui, cum ecclesiam sex fere ac viginti annos sapientissime rexisset, tanta valuit alacritate ingenii, tanto virtutum omnium splendore, ut vel adversarios in sui admirationem traduxerit et memoriam sui nominis factis praeclarissimis consecrari? — Dein, ut praetereamus cetera, terrebat Nos, quam quod maxime, ea quae modo est humani generis conditio afflictissima. Quem enim lateat, consociationem hominum gravissimo nunc, supra praeteritas aetates, atque intimo urgeri morbo; qui in dies ingravescens eamque penitus exedens ad exitium rapit? Morbus qui sit, intelligitis, Venerabiles Fratres; defectio abscessioque a Deo: quo nihil profecto cum pernicie coniunctius, secundum Prophetam dictum¹⁾: *Quia ecce, qui elongant se a te, peribunt.* Tanto igitur

¹⁾ Epp. 1. III, ep. 1.

¹⁾ Ps. LXXII, 27.

malo, pro pontificali munere quod demandabatur, occurrendum esse Nobis videbamus; arbitrabamur enim Dei iussum ad Nos pertinere: *Ecce constitui te hodie super gentes et super regna, ut evellas et destruas, et aedifices et plantes*¹⁾; verum conscii Nobis infirmitatis Nostrae, negotium, quod nihil simul haberet morae et difficultatis plurimum, suscipere verebatur.

Attamen, quoniam numini divino placuit humilitatem Nostram ad hanc amplitudinem potestatis provehere; erigimus animum *in eo qui Nos confortat*, Deique virtute freti manum operi admoventes, in gerendo pontificatu hoc unum declaramus propositum esse Nobis *instaurare omnia in Christo*²⁾, ut videlicet sit *omnia et in omnibus Christus*³⁾. — Erunt profecto qui, divina humanis metientes, quae Nostra sit animi mens rimari nitantur atque ad terrenos usus partiumque studia detorquere. His ut inanem spem praedicamus, omni asseveratione affirmamus nihil velle Nos esse, nihil, opitulante Deo, apud consociationem hominum futuros, nisi Dei, cuius utimur auctoritate, ministros. Rationes Dei rationes Nostrae sunt; pro quibus vires omnes vitamque ipsam devovere decretum est. Unde si qui symbolum a Nobis expetant, quod voluntatem animi patefaciat; hoc unum dabimus semper: *Instaurare omnia in Christo!*

Quo quidem in praeclaro opere suscipiendo urgendoque illud Nobis, Venerabiles Fratres, alacritatem affert summam, quod certum habemus fore vos omnes strenuos ad perficiendam rem adiutores. Id enim si dubitemus, ignaros vos, non sane iure, aut negligentes putaverimus nefarii illius belli, quod nunc, ferme ubique, commotum est atque alitur adversus Deum. Vere namque in Auctorem suum *fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania*⁴⁾; ut communis fere ea vox sit adversatium Deo: *Recede a nobis*⁵⁾. Hinc extincta omnino in plerisque aeterni Dei reverentia, nullaque habita in consuetudine vitae, publice ac privatim, supremi eius numinis ratio: quin totis nervis contenditur omnique artificio, ut vel ipsa recordatio Dei atque notio intereat penitus.

Haec profecto qui reputet, is plane metuat necesse est ne malorum, quae supremo tempore sunt expectanda, sit perversitas haec animorum libamentum quoddam ac veluti exordium; neve *filius perditionis*, de quo Apostolus loquitur⁶⁾, iam in hisce terris versetur. Tanta scilicet audacia, eo furore religionis pietas ubique impetitur, revelatae fidei documenta oppugnantur, quaeque homini cum Deo officia intercedunt tollere delere prorsus praefracte contenditur! E contra, quae, secundum Apostolum eundem, propria est *Antichristi* nota, homo ipse, temeritate summa, in Dei locum invasit, extollens se *supra omne quod dicitur Deus*; usque adeo ut,

quamvis Dei notitiam extinguere penitus in se nequeat Eius tamen maiestate reiecta, aspectabilem hunc mundum sibi ipse veluti templum dedicaverit a ceteris adorandus. *In templo Dei sedeat, ostendens se tamquam sit Deus.*⁷⁾

Enimvero hoc adversus Deum mortalium certamen qua sorte pugnetur nullus est sanae mentis qui ambigat. Datur quidem homini, libertate sua abutenti, rerum omnium Conditoris ius atque numen violare; verumtamen victoria a Deo semper stat: quin etiam tum propior clades imminet, quum homo, in spe triumphi, insurgit audentior. Haec ipse Deus nos admonet in Scripturis sanctis. *Dissimulat scilicet peccata hominum*⁸⁾, suae veluti potentiae ac maiestatis immemor: mox vero, post adumbratos recessus, *excitatus tamquam potens crapulatus a vino*⁹⁾, *confringet capita inimicorum suorum*¹⁰⁾; ut norint omnes *quoniam rex omnis terrae Deus*¹¹⁾, *et sciant gentes quoniam homines sunt*¹²⁾.

Haec quidem, Venerabiles Fratres, fide certa teneamus et expectamus. Attamen non ea impediunt quominus pro nostra quisque parte, Dei opus maturandum nos etiam curemus: idque, non solum efflagitando assidue, *Exurge, Domine, non confortetur homo*¹³⁾; verum: quod plus interest, re et verbo, luce palam, supremum in homines ac naturas ceteras Dei dominatum adserendo vindicandeque, ut Eius imperandi ius ac potestas sancte colatur ab omnibus et observetur. — Quod plane non modo officium postulat a natura profectum, verum etiam communis utilitas nostri generis. Quorumnam etenim, Venerabiles Fratres, animos non conficiat trepidatio ac moeror, quum homines videant, partem maximam, dum quidem humanitatis progressus haud immerito extolluntur ita digladiari atrociter inter se, ut fere sit omnium in omnes pugna? Cupiditas pacis omnium profecto pectora attingit, eamque nemo est qui non invocet vehementer. Pax tamen, reiecto Numine, absurde quaeritur: unde namque abest Deus, iustitia exsulat; sublataque iustitia, frustra in spem pacis venit. *Opus iustitiae pax*¹⁴⁾. — Novimus equidem non paucos esse, qui studio pacis ducti, *tranquillitatis nempe ordinis*, in coetus factionesque coalescunt, quae ab *ordine* nominant. Proh tamen spes curasque inanes! Partes *ordinis*, quae pacem afferre turbatis rebus reapse queant, unae sunt: partes faventium Deo. Has igitur promovere necesse est, ad easque quo licebit plures adducere, si securitatis amore incitatur.

Verum haec ipsa, Venerabiles Fratres, humanarum gentium ad maiestatem Dei imperiumque revocatio, quantumvis licet conemur, numquam nisi per Iesum Christum eveniet. Monet enim Apostolus: *Fundamentum aliud*

¹⁾ Ierem. I, 10. — ²⁾ Ephes. I, 10. — ³⁾ Coloss. III, 11. — ⁴⁾ Ps. II, 1. — ⁵⁾ Iob. XXI, 14. — ⁶⁾ II. Thess. II, 3.

⁷⁾ II Thess. II, 2. — ⁸⁾ Sap. XI, 24. — ⁹⁾ Ps. LXXVII, 65. — ¹⁰⁾ Ps. LXXVII, 22. — ¹¹⁾ Ib. XLVI, 8. — ¹²⁾ Ib. IX, 20. — ¹³⁾ Ps. IX, 19. — ¹⁴⁾ Is. XXXII, 17.

*nemo potest ponere praeter id quod positum est, quod est Christus Iesus*¹⁾. Scilicet unus ipse est, quem Pater sanctificavit et misit in mundum²⁾: splendor Patris et figura substantiae eius³⁾, Deus verus verusque homo: sine quo, Deum, ut oportet, agnoscere nemo possit; nam *neque Patrem quis novit nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare*⁴⁾. — Ex quo consequitur, ut idem omnino sit *instaurare omnia in Christo* atque homines ad Dei obtemperacionem reducere. Huc igitur curas intendamus oportet, ut genus hominum in Christi ditionem redigamus: eo praestito, iam ad ipsum Deum remigraverit. Ad Deum iniquimus, non socordem illum atque humana negligentem, quem *materialistarum* deliramenta efflaxerunt; sed Deum vivum ac verum, unum natura personis trinum, auctorem mundi, omnia sapientissime providentem, iustissimum denique legis latorem, qui sontes plectat, proemia proposita virtutibus habeat.

Porro qua iter nobis ad Christum pateat, ante oculos est: per Ecclesiam videlicet. Quamobrem iure Chrysostomus: *Spes tua Ecclesia, salus tua Ecclesia, refugium tuum Ecclesia*⁵⁾. In id namque illam condidit Christus, quaesitam sui sanguinis pretio; eique doctrinam suam ac suarum praecepta legum commendavit, amplissima simul impertiens divinae gratiae munera ad sanctitatem ac salutem hominum.

Videtur igitur, Venerabiles Fratres, quale demum Nobis vobisque pariter officium sit demandatum: ut consociationem hominum, a Christi sapientia aberrantem, ad Ecclesiae disciplinam revocemus; Ecclesia vero Christo subdet, Christus autem Deo. Quod si, Deo ipso favente, perficiemus, iniquitatem cessisse aequitati gratulabimur, audiemusque feliciter *vocem magnam de coelo dicentem: Nunc facta est salus et virtus et regnum Dei nostri et potestas Christi eius*⁶⁾. — Hic tamen ut optatis respondeat exitus, omni ope et opera eniti opus est ut scelus illud immane ac detestabile, aetatis huius proprium, penitus eradamus, quo se nempe homo pro Deo substituit; tum vero leges Evangelii sanctissimae ac consilia in veterem dignitatem vindicanda; adserendae altius veritates ab Ecclesia traditae, quaeque eiusdem sunt documenta de sanctitate coniugii,⁷⁾ de educatione doctrinaeque puerili, de bonorum possessione atque usu, de officiis in eos qui publicam rem administrant; aequilibratas demum inter varios civitatis ordines christiano instituto ac more restituenda. — Nos profecto haec Nobis, Dei nutui obsequentes, in pontificatu, prosequenda proponimus, ac pro virili parte prosequemur. Vestrum autem erit, Venerabiles Fratres, sanctitate, scientia, agendorum usu, studio cum primis divinae glo-

riae, industriis Nostris obsecundare; nihil aliud spectantes praeterquam ut in omnibus *formetur Christus*.¹⁾

Iam quibus ad rem tantam utamur adiuventis, vix dicere oportet; sunt enim de medio sumpta. — Curarum haec prima sunt, ut Christum formemus in iis, qui formando in ceteris Christo officio muneris destinantur. Ad sacerdotes mens spectat, Venerabiles Fratres, Sacris namque quotquot initiati sunt, eam in populis, quibuscum versantur, provinciam sibi datam norint, quam Paulus suscepisse testatus est amantissimis iis verbis: *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis*²⁾. Qui tamen explere munus queant, nisi priores ipsi Christum induerint? atque ita induerint, ut illud Apostoli eiusdem usurpare possint: *Vivo ego, iam non ego, vivit vero in me Christus*³⁾. *Mihi vivere Christus est*⁴⁾. Quamobrem, etsi ad fideles omnes pertinet hortatio *ut occurramus in virum perfectum, in mensuram aetatis plenitudinis Christi*⁵⁾; praecipue tamen ad illum spectat qui sacerdotio fungitur; quo idcirco dicitur *alter Christus*, non una sane potestatis communicatione sed etiam imitatione factorum, qua expressam in se Christi imaginem praeferat.

Quae cum ita sint, quae vobis quantaque, Venerabiles Fratres, ponenda cura est in clero ad sanctitatem omnem formando! huic, quaecumque obveniant, negotia cedere necesse est. Quamobrem pars potior diligentiarum vestrarum sit de seminariis sacris rite ordinandis moderandisque, ut pariter integritate doctrinae et morum sanctitate floreat. Seminarium cordis quisque vestri delicias habetote, nihil plane ad eius utilitatem omittentes, quod est a Tridentina Synodo providentissime constitutum. — Quum vero ad hoc ventum erit ut candidati sacris initiari debeant, ne quaeso excidat animo quod Paulus Timotheo perscripsit: *Nemini cito manus imposueris*⁶⁾; illud attentissime reputando, tales plerumque fideles futuros, quales fuerint quos sacerdotio destinabitis. Quare ad privatam quantumque utilitatem respectum ne habetote; sed unice spectetis Deum et Ecclesiam et sempiterna animorum commoda, ne videlicet, uti Apostolus praecavet, *communicetis peccatis alienis*⁷⁾. — Porro sacerdotes initiati recens atque e seminario digressi industrias vestras ne desiderent. Eos, ex animo hortamur, pectori vestro, quod coelesti igne calere oportet, admovete saepius, incendite, inflammate ut uni Deo et lucris animorum inhiant. Nos equidem, Venerabiles Fratres, diligentissime providebimus ne homines sacri cleri ex insidiis capiantur novae cuiusdam ac fallacis scientiae, quae Christum non redolet, quaeque, fucatis astutisque argumentis, *rationalismi* aut *semirationalismi* errores invehere nititur; quos ut caveret iam Apostolus Timotheum, monebat, scribens:

¹⁾ I Cor. III, 11. — ²⁾ Io. X, 36. — ³⁾ Hebr. I, 3. — ⁴⁾ Matth. XI, 27. — ⁵⁾ Hom. *de capto Eutropio*, n. 6. — ⁶⁾ Apoc. XII, 10.

¹⁾ Gal. IV, 19. — ²⁾ Ibid. — ³⁾ Gal. II, 20. — ⁴⁾ Philipp. I, 21. ⁵⁾ Ephes. IV, 3. — ⁶⁾ I Tim. V, 22. — ⁷⁾ Ibid.

*Depositum custodi, devitans profanas vocum novitates et oppositiones falsi nominis scientiae, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt.*¹⁾ Hoc tamen non impedimur quo minus laude dignos existimemus illos e sacerdotibus iunioribus, qui utilium doctrinarum studia, in omni sapientiae genere, persequuntur, ut inde ad veritatem tuendam atque osorum fidei calumnias refellendas instructiores fiant. Verumtamen celare haud possumus, quin etiam apertissime profiteamur, primas Nos semper delaturos iis qui, quamvis sacras humanasque disciplinas minime praetereunt, proxime nihilosecius animorum utilitatibus se dedant, eorum procuratione munerum, quae sacerdotem deceant divinae gloriae studiosum. *Tristitia Nobis magna est et continuus dolor cordi Nostro*²⁾, quum cadere etiam in aetatem nostram conspicimus Ieremiae lamentationem: *Parvuli petierunt panem, et non erat qui frangeret eis*³⁾. Non enim de clero desunt, qui, pro cuiusque ingenio, operam forte navent rebus adumbratae potius quam solidae utilitatis: at verum non adeo multi numerentur qui, ad Christi exemplum, sibi sumant Prophetae dictum: *Spiritus Domini unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, praedicare captivis remissionem et coecis visum*⁴⁾. Quem tamen fugiat, Venerabiles Fratres, quum homines ratione maxime ac libertate ducantur, religionis disciplinam potissimam esse viam ad Dei imperium in humanis animis restituendum? Quot plane sunt qui Christum oderunt, qui Ecclesiam, qui Evangelium horrent ignoratione magis quam pravitate animi! de quibus iure dixeris: *quaecumque ignorant blasphemant*⁵⁾. Idque non in plebe solum reperire est aut in infima multitudine, quae ideo in errorem facile trahitur; sed in excultis etiam ordinibus atque adeo in iis, qui haud mediocri eruditione ceteroqui polleant. Hinc porro in plerisque defectus fidei. Non enim dandum est, scientiae progressibus extinguere fidem, sed verius inscitia; ut idcirco ubi maior sit ignorantia, ibi etiam latius pateat fidei defectio. Quapropter Apostolis a Cristo mandatum est: *Euntes docete, omnes gentes*.⁶⁾

Nunc autem, ut ex docendi munere ac studio fructus pro spe edantur atque in omnibus *formetur Christus*, id penitus in memoria insideat, Venerabiles Fratres, nihil omnino esse caritate efficacius. *Non enim in commotione Dominus*.⁷⁾ Allici animos ad Deum amariore quodam conatu, speratur perperam: quin etiam errores acerbius increpare, vitia vehementius reprehendere damno magis quam utilitati aliquando est. Timotheum quidem Apostolus hortabatur: *Argue, obsecra, increpa*; attamen addebat: *in omni patientia*.⁸⁾ — Certe eiusmodi nobis

exempla prodidit Christus. *Venite*, sic ipsum alloquutum legimus, *venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos*.¹⁾ Laborantes autem oneratosque non alios intelligebat, nisi qui peccato vel errore tenerentur. Quanta enimvero in divino illo magistro mansuetudo! quae suavitas, quae in aerumnosos quoslibet miseratio! Cor eius plane pinxit Isaias iis verbis: *Ponam spiritum meum super eum; non contendet neque clamabit; arundinem quassatam non confringet et linum fumigans non extinguet*²⁾. — Quae porro caritas, *patiens et benigna*³⁾ ad illos etiam porrigatur necesse est, qui sunt nobis infesti vel nos inimice insectantur. *Maledicimur et benedicimus*, ita de se Paulus profitebatur, *persecutionem patimur et sustinemus, blasphemamur et obsecramus*⁴⁾. Peiores forte quam sunt videntur. Consuetudine enim aliorum, praepiudicatis opinionibus, alienis consiliis et exemplis, malesuada demum verecundia in impiorum partem translata sunt: attamen eorum voluntas non adeo est depravata, sicut et ipsi putari gestiunt. Quidni speremus christianae caritatis flamma ab animis caliginem dispulsuram atque allaturam simul Dei lumen et pacem? Tardabitur quandoque forsitan laboris nostri fructus; sed caritas sustentatione nunquam defatigatur, memor non esse praemia a Deo proposita laborum fructibus sed voluntati.

Attamen, Venerabiles Fratres, non ea Nobis mens est ut, in toto hoc opere tam arduo restitutionis humanarum gentium in Christo, nullos vos clerusque vester adiutores habeatis. Scimus mandasse Deum unicuique de proximo suo⁵⁾. Non igitur eos tantum, qui sacris se addixerunt, sed universos prorsus fideles rationibus Dei et animorum adlaborare oportet: non Marte utique quemque suo atque ingenio, verum semper Episcoporum ductu atque nutu; praeesse namque, docere, moderari nemini in Ecclesia datur praeter quam vobis, *quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei*.⁶⁾ — Catholicos homines, vario quidem consilio at semper religionis bono, coire inter se societatem, Decessores Nostri probavere iamdiu bonaque precatione sanxerunt. Institutum porro egregium Nos etiam laudatione Nostra ornare non dubitamus, optamusque vehementer ut urbibus agrisque late inferatur ac floreat. Verumenimvero consociationes eiusmodi eo primo ac potissimum spectare volumus, ut quotquot in illas cooptantur christiano more constanter vivant. Parum profecto interest quaestiones multas subtiliter agitari, deque iuribus et officiis eloquenter disseri, ubi haec ab actione fuerint seiugata. Postulant enim actionem tempora; sed eam quae tota sit in divinis legibus atque Ecclesiae praescriptis sancte integreque servandis, in religione libere aperteque pro-

¹⁾ I Tim. VI, 20 s. — ²⁾ Rom. IX, 2. — ³⁾ Thren. IV, 4. — ⁴⁾ Luc. IV, 18—19. — ⁵⁾ Iud. II, 10. — ⁶⁾ Matth. XXVIII, 19. — ⁷⁾ III Reg. XIX, 11. — ⁸⁾ II Tim. IV, 2.

¹⁾ Matth. XI, 28. — ²⁾ Is. XLII, 1 s. — ³⁾ I Cor. XIII, 4. — ⁴⁾ Ibid. IV, 12 s. — ⁵⁾ Eccli. XVII, 12. — ⁶⁾ Act. XX, 28.

fitenda, in omnigenae demum caritatis operibus exercendis, nullo sui aut terrenarum utilitatum respectu. Illustria eiusmodi tot Christi militum exempla longe magis valitura sunt ad commovendos animos rapiendosque quam verba exquisitaeque disceptationes; fietque facile ut, abiecto metu, depulsis praeiudiciis ac dubitationibus, quamplurimi ad Christum traducantur provehantque ubique notitiam eius et amorem; quae ad germanam solidamque beatitatem sunt via. Profecto si in urbibus, si in pagis quibusvis praecepta Dei tenebuntur fideliter, si sacris erit honos, si frequens sacramentorum usus, si cetera custodientur quae ad christianae vitae rationem pertinent; nihil admodum, Venerabiles Fratres, elaborandum erit ulterius ut omnia in Christo instaurentur Neque haec solum coelestium bonorum prosecutionem spectare existimentur: iuvabunt etiam, quam quae maxime ad huius aevi publicasque civitatum utilitates. His namque obtentis, optimates ac locupletes aequitate simul et caritate tenuioribus aderunt, hi vero afflictioris fortunae angustias sedate ac patienter ferent: cives non cupiditati sed legibus parebunt; principes et quotquot rempublicam gerunt, quorum *non est potestas nisi a Deo*¹⁾, vereri ac diligere sanctum erit. Quid plura? Tunc demum omnibus persuasum fuerit debere Ecclesiam, prouti ab auctore Christo est condita, plena integraque libertate frui nec alienae dominationi subiici; Nosque, in hac ipsa libertate vindicanda, non religionis modo sanctissima tueri iura, verum etiam communi populorum bono ac securitati prospicere. Scilicet *pietas ad omnia utilis est*²⁾:

¹⁾ Rom. XIII, 1. — ²⁾ I Tim. IV, 8.

et eae incolumi ac vigente, *sedebit reapse populus in plenitudine pacis.*³⁾

Deus, *qui dives est in misericordia*⁴⁾, hanc humanarum gentium in Christo Iesu instaurationem benignus festinet; *non enim volentis opus neque currentis, sed miserentis est Dei.*⁵⁾ Nos vero, Venerabiles Fratres, *in spiritu humilitatis*⁶⁾, quotidiana et instanti prece id ab Eo contendamus ob Iesu Christi merita. Utamur praeterea praesentissima Deiparae impetratione: cui conciliandae Nobis, quoniam has litteras die ipsa damus, quae recolendo Mariali Rosario est instituta; quidquid Decessor Noster de octobri mense Virgini augustae dicando edixit, publica per templa omnia eiusdem Rosarii recitatione, Nos pariter edicimus et confirmamus; monentes insuper ut deprecatores etiam adhibeantur castissimus Dei Matris Sponsus catholicae Ecclesiae patronus sanctique Petrus et Paulus apostolorum principes.

Quae omnia ut rite eveniant et cuncta vobis pro desiderio fortunentur, divinarum gratiarum subsidia uberime exoramus. Testem vero suavissimae caritatis, qua vos et universos fideles, quos Dei providentia Nobis commendatos voluit, complectimur, vobis, Venerabiles Fratres, clero populoque vestro apostolicam benedictionem amantissime in Domino impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die IV. octobris MCMIII, Pontificatus Nostri anno primo.

PIVS PP. X.

¹⁾ Is. XXXII, 18. — ²⁾ Ephes. II, 4 — ³⁾ Rom. IX, 16. — ⁴⁾ Dan. III, 39.

64.

Po škofijski sinodi.

I. Dramatične igre Marijinih družb.

Prav iskreno in vneto so se priporočale Marijine družbe, ker skušnja uči, da za pravo, krščansko izoliko mladine, moške in ženske, prav mnogo koristijo. Kot dobro sredstvo, obvarovati mladino od običajnih slabih stvari, so se tem družbam priporočale tudi razne igre. Saj dobra igra blaži srce, napravlja nedolžno zabavo in zadovolji željo človeškega srca po plemeniti tovaršiji in skupnem razvedrilu.

Pri Marijinih družbah, mladeniških in dekliških, so se igre večkrat že prirejale, jaz sam sem bil včasih navzoč in navadno prav zadovoljen in razveseljen. Kolikor pa sem mogel posneti iz raznih poročil, ima prirejevanje iger tudi svojo senčno stran. Na to se je v veliki gorečnosti premalo pazilo, pa so mi dohajale sem ter tje dosti opravičene pritožbe.

Ko sem o tem razmišljeval, dobim od pastoralne konference radoljiške lepo premišljeno in primerno

razpravo z naslovom: „Ali je Marijinim družbam priporočati predstavljanje dramatičnih iger?“ Izvestitelj navaja razloge pro in contra; nazadnje pride do nastopnih navodil za prireditvev takih iger:

1. Igra mora biti dostojna, nikakor ne sme biti ljubimske vsebine in imeti ne sme mešanih vlog, marveč ali samo moške, ali samo ženske.

2. Skušnje pri dekliških družbah naj se praviloma in redno vršé le po dnevu; pozno v noč nikoli ne; zvečer le takrat, ako drugače ni mogoče in če sta vsaj dve zanesljivi starejši osebi kot pričri navzoči, vendar to sme biti le izjemno, ne redno.

3. Za ona dekleta, ki imajo daleč hoditi k skušnjam, n. pr. pol ure, absolutno ne sme biti skušnja po noči, ali o času, da bi morala iti po noči domu.

4. Ako bi kaka igravka Marijini družbi delala nečast, mora se izključiti iz družbe, pa naj bo še tako izvrstna igravna moč.

5. Ako je le mogoče, naj vodi skušnje in podučuje kak lajik; to se priporoča prav posebno pri dekliški družbi, kjer bi si n. pr. dobra učiteljica mogla velikih zaslug pridobiti. Ako bi tu podučeval duhovnik, naj bo vselej po dnevu; pričujoči naj bi bili vsaj dve zanesljivi priči, ki bi lahko pričali o njegovi nedolžnosti, ako bi bilo potrebno. K pripravam igravk za igro samo ob času pred igro naj nikoli ne pride nobena moška oseba; skrb, da se bo vse primerno in čedno pripravilo, naj prevzame dobra članica družbe, ali kaka druga poštena ženska oseba.

6. Po predstavi naj bi šli praviloma in redno vsi domu, kar velja posebno pri dekliških igrah. Ako se pa pri mladeniških igrah za mladeniče priredi večerja, naj bo kratka in brez dolgotrajnega popivanja.

7. Predstave naj se ne uprizarjajo prevečkrat; dekliške naj se le omeje na enkrat ali dvakrat v letu, razun v onih krajih, kjer so radi posebnih delavniških okolnosti večkrat potrebne; paziti treba na to, da se vrše le ob onem letnem času, ko imajo igravci zares čas in se ne zamuja domače delo.

8. Ako voditelj Marijine družbe opazi, da se vsled predstavljanja iger prijemlje družbe preveč posveten duh in se le preveč vzbujajo strasti kakor: napuh, nevoščljivost, sovražnost, upornost, naj se igranje opusti popolnoma, preden bi bilo prekasno.

Vse te točke je pastoralna konferenca odobrila. Odobrim jih tudi jaz in odločno priporočam, da jih gospodje duhovniki uvažujete, kar se bo tudi v sinodalnih določbah naročilo.

II. Proti alkoholu.

Ko smo se posvetovali o boju zoper nezmerno popivanje, spoznali smo, da sami ne zmagamo, ampak nam mora tudi veleslavna c. kr. deželna vlada pomagati. Sprožila se je misel, naj se v imenu sinode na njo pošlje nujna prošnja v tem oziru. Prošnja se je vložila in se glasi:

Št. 4357.

Veleslavni c. kr. deželni vladi za Kranjsko v Ljubljani.

Na prvi ljubljanski sinodi v početku meseca septembra je bil razgovor tudi o pijančevanju in surovosti naše moške mladine. Premišljevali smo, katera sredstva naj bi uporabili, da grde razvade kar mogoče izkoreninimo.

Iz raznih skušenj smo prišli do sklepa, da namena svojega popolno doseči ne moremo, ako nam tudi svetna oblast odločno ne pomaga. Veselili smo se, da se za državni zbor pripravljajo ostre

postave zoper pijanstvo; toda kedaj se bodo predlogi sklenili in obvezni postali!?

Prepričani pa smo bili, da c. kr. deželna vlada tudi na temelju že sedaj veljavnih določil prav mnogo storiti more, in ker smo tudi prepričani, da c. kr. deželna vlada za Kranjsko pijanstvo in surovost naše moške mladine ne le z nami vred obžaluje, ampak tudi naš boj zoper to podpirati hoče, zato veleslavno c. kr. deželno vlado duhovniki na sinodi zbrani prosijo:

1. Veleslavna c. kr. deželna vlada naj strogo prepove zbiranje in kričanje blizu župnih cerkva, kjer se hrani Najsvetejše;

2. zapove naj, da se po gostilnah natančno drže policijske ure, kar naj po svojih organih nadzira;

3. naj ne podeljuje licenc za točenje žganja, podeljenih naj pri prvi priliki kar največ prepove; licence čez uro naj se visoko obdačijo, prestopnikom naj se odvzame obrt;

4. gostilnice in prodajalnice blizu cerkve, kjer se opravlja služba Božja, naj bodo med tem vse-skozi zaprte;

5. plesno dovoljenje naj se o velikih praznikih sploh ne dá; zlasti po deželi nikakor ne, le izjemoma v posebnih okolnostih;

6. županstva in c. kr. orožništva naj bi posebno strogo nadzorovala gostilne o nastopnih praznikih: na praznik sv. Štefana, na velikonočni ponedeljek in ob cerkvenem patrociniu pri vseh cerkvah po župniji, ker so ti dnevi največkrat zaznamovani z divjimi pretepi.

Nujno prosimo, naj veleslavna c. kr. deželna vlada naši prošnji v vsem obsegu ustreči in primerne naredbe izdati izvoli.

Kn šk. ordinarijat v Ljubljani 12. okt. 1903.

Ko nam pride odgovor, ga bomo prijavi.

III. Skrb za izseljence.

Tudi o skrbi za izseljence smo se pogovarjali. Za one, ki se selijo v Ameriko, se delajo priprave, da se jim pomaga. Stopili smo v zvezo z društvom svetega Rafaela na Dunaju, osnovala se bo podružnica v Ljubljani in izdalo se bode v smislu sinodalnih določb navodilo gg. duhovnim pastirjem.

Za delavce v nemških rudokopih se je poskrbelo, da bodo dobili slovenske duhovnike o velikonočnem času in bodo vsaj svete zakramente prejeti in nekoliko slovenskih pridig slišati mogli. Pisalo se je v tej zadevi preč. frančiškanskemu o. provincijalu:

St. 3967.

Prečastiti o. provincijal!

Na prvi škofijski sinodi smo se razgovarjali, kako bi mogli poskrbeti za naše izseljence v Ameriko in na Nemško, da se moralno ne izgube, ampak krstnim svojim obljubam ostanejo zvesti.

Za izseljence na Nemško, kjer delajo v rudokopih in jim je socijalna demokracija jako nevarna, je sinoda sklenila:

1. frančiškanskemu redu se izreče presrčna zahvala za ves obilen in uspešen trud v dušno in materijelno korist naših delavcev po Nemškem, kamor že več časa vsacega leta po dvakrat svoje očete pošilja, da iščejo razkropljene ovce, ter jih s podukom in svetimi zakramenti k Bogu nazaj pripeljejo in pri Njem pridržijo;

2. frančiškanski red se naprosi, da to prepotrebno, pred Bogom, pred cerkvijo in pred narodom prezaslužno misijonsko delovanje v prihodnje za stalno uredi; sklene naj, da vsacega leta pošlje vsaj po dva očeta dvakrat med slovenske delavce na Nemško in sicer prvič koj po veliki noči za velikonočno spoved in obhajilo, drugič pa v početku meseca oktobra, da se verniki preveč ne zanemarijo in v strasteh popolnoma ne vgreznejo.

Prosim Vas, prečastiti oče, da to zahvalo in to prošnjo sinode izvolite vzeti na znanje, očetom Vaše provincije prijaviti, prošnjo uslišati ter mi o tem sporočiti, da morem Vaš sklep dotičnim cerkvenim uradom na Nemškem javiti.

Na Goričanah, in festo Stigmatum S. Francisci 17. septembra 1903.

† Anton Bonaventura
škof.

V Ljubljani, na praznik sv. Emerika, 5. novembra 1903.

Na ta list je dobil ordinarijat nastopni odgovor:

Premilostni gospod knez in škof!

Ponižno podpisani se v imenu svojih sobratov najiskrenejše zahvali za visoko priznanje, katero je Vaša Presvetlost o priliki prve škofijske sinode izraziti blagovolila za skromno delovanje v dušni prid slovenskih družin na Nemškem ter obljubuje, da se bode to misijonsko delovanje po zmožnosti, toda brez stalne zavezanosti od strani provincije nadaljevalo. Pri vsi dozdevni obilnosti samostanskega osebja se le prepogostokrat javijo težave dobiti za pošiljatev sposobnih patrov, kateri bi bili popolnoma prosti drugih oficij. Ponižno podpisani tudi pripomni, da po sporočilu dosedanjih misijonarjev na Nemškem bi bilo popolnoma odveč, da bi po dvakrat na leto tja hodili, ker je o velikonočnem času za silo najti nekoliko spovedancev, o drugem času pa je vse prizadevanje brezuspešno.

Z izrazom najodličnejega spoštovanja in ponižnim poljubom roke bivam

Vaši Presvetlosti

prepokorni

P. Konstantin Luser

Prov.

Ker sta se posebno dva nemška duhovnika, namreč župnik dr. Lackmann in njegov kapelan Köster v Hamburgu za naše delavce v Nemčiji z veliko ljubeznijo zavzela in se je poslednji celo našega jezika naučil, samo da more našim pomagati, ter jih pred časno in večno nesrečo obvarovati, in je v ta namen ustanovil tudi slovensko delavsko društvo, kateremu je načelnik, poslala se je obema po naročilu škof. sinode zahvalnica.

Vse to sem priobčil, ker mislim, da se velečastiti gg. duhovni pastirji zanimata za to delovanje. Molimo, da bi dobri Bog našemu delu, ki namerava edino Njegovo čast in zveličanje duš, dal obilnega blagoslova.

† Anton Bonaventura
škof.

65.

Način potrjevanja pobotnic, s katerimi se dvigajo ustanovni prejemki.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko sporoča z dopisom z dne 7. oktobra 1903, št. 19.179, semkaj doslovno:

Auf Grund des im Einvernehmen mit dem k. k. Ministerium für Cultus und Unterricht ergangenen Erlasses des k. k. Ministeriums des Innern vom 18. September 1903, Z. 32.976, wird behufs einheitlicher Regelung der Bezugsmodalitäten hinsichtlich der zum hierämtlichen Ressort gehörigen Stiftungen Nachstehendes verfügt:

Bei Quittungen über derartige Stiftungsbezüge sind in Hinkunft die Bestätigungen des Lebens, der Armut, der Mittellosigkeit, der sonstigen Vermögens-

verhältnisse und Umstände nur von den hiezu gesetzlich berufenen Organen einzuholen.

So haben die mit der Matrikenführung betrauten zuständigen Seelsorgeämter nur das Leben, den ledigen, verwaisten oder Witwenstand sowie die Angehörigkeit zur betreffenden Konfession, soferne solche Nachweise speziell angeordnet sind, zu bestätigen, während die Bestätigungen der Armut, der Mittellosigkeit, der Dürftigkeit, Würdigkeit, des unversorgten Standes und der Vermögensverhältnisse den Armen- oder Gemeindebehörden, hingegen jene der Erwerbsunfähigkeit (der Un-

fähigkeit sich selbst zu erhalten) den Amtsärzten zu obliegen hat.

Bei diesem Anlasse wird in Erinnerung gebracht, dass die fraglichen Bestätigungen genau nach den in den bezüglichen Erlässen (Dekreten, Intimationen) enthaltenen Bestimmungen ausgestellt zu sein haben, wobei auf eine möglichst gekürzte, jedoch allen Zweifel ausschliessende Fassung Bedacht genommen werden soll.

Hievon beehrt sich die Landesregierung das hoch-

würdige fürstbischöfliche Ordinariat zur gefälligen Anweisung der unterstehenden Seelsorgeämter in Kenntnis zu setzen.

C. kr. deželni šolski svet pa naznanja z dopisom z dne 29. oktobra 1903, št. 4625, da veljajo odredbe, ki so navedene v predstojećem dopisu, tudi za ustanove spadajoče v področje deželnega šolskega sveta.

Po teh predpisih naj se čč. župni uradi v bodoče ravnajo.

66.

Konkurzni razpis.

Razpisuje se pod patronstvom verskega zaklada stojećega župnija Dragatuš v semiški dekaniji.

Prošnje za to župnijo naj se naslové na veleslavno c. kr. deželno vlado v Ljubljani.

Kot zadnji rok za vlaganje prošenj se s tem do-
loči 12. dan decembra 1903.

67.

Škofijska kronika.

Preč. g. stolni kanonik dr. Andrej Karlin je bil imenovan udom c. kr. okrajnega šolskega sveta stolnega mesta ljubljanskega ter knezoškofijskim komisarjem za krščanski nauk in verske vaje v ljudskih šolah ljubljanskih mesto prečastitega gospo da stolnega dekana Andreja Zamejca, ki je prosil, da se ga teh poslov odveže. Istemu preč. g. kanoniku se je poveril tudi posel knezoškofijskega komisarja za verouk in verske vaje na ljubljanski c. kr. moški in ženski učiteljski pripravnici in vadnici mesto preč. gosпода monsignora profesorja Antona Zupančiča, ki je tudi prosil, naj se mu ta posel odvzame.

Podeljene so bile župnije: Šent Gotard tamošnjemu č. g. župnemu upravitelju Mateju Pintarju; Jesenice tamošnjemu č. g. župnemu upravitelju Ivanu Zabukovecu; Sodražica č. g. Frančišku Travnu, kapelanu v Šent Juriju pri Kranju.

Kanonično umeščeni so bili čč. gg.: Josip Glibe na župnijo Gotenice (Goettenitz) dne 6. okt. 1903; Anton Jamnik na župnijo Sela pri Kamniku 15. okt. 1903; Josip Vrankar na župnijo Koprivnik dne 22. okt. 1903; Matej Pintar na župnijo Šent Gotard dne 27. okt. 1903; Ivan Zabukovec na župnijo Jesenice dne 3. nov. 1903.

V nemški viteški red je bil odpuščen častiti g. Edvard Kosobud, kapelan v Velesovem.

Premeščeni so bili čč. gg.: Karol Gnidovec iz Metlike v Dolenjo vas; Frančišek Zupančič z Iga kot kurat na Ustje; Nikolaj Stazinski iz Stare Loke

kot župni upravitelj na Planino pri Vipavi; Ivan Florijančič iz Poljan v Staro Loko.

Na novo je bil nameščen semeniški duhovnik Ivan Strajhar kot kapelan v Metliki.

Umrli je č. g. Ivan Kozina, kapelan v Dolenji vasi dne 5. oktobra 1903.

Priporoča se v molitev čč. gg. duhovnim sobratom.

V knezoškofijsko bogoslovno semenišče so bili za šolsko leto 1903/1904 na novo vsprejeti naslednji gospodje:

V III. leto:

Terseglav Frančišek iz Ljubljane.

V I. leto:

Bambič Josip iz Dobropolja; Bizjak Josip z Breznice; Brecljnik Alojzij iz St. Vida nad Ljubljano; Dagarin Matej iz Škofje Loke; Govekar Frančišek iz Smednika; Grošelj Alojzij iz Kamnika; Grošelj Mihael iz Železnikov; Kepic Ivan iz Cerkelj na Gorenjskem; Kogej Frančišek z Breznice; Kulovec Frančišek iz Toplic; Lovšin Ivan iz Ribnice; Markoš Alojzij z Jesenic; Mrak Ivan z Dovjega; Novak Frančišek z Dobrove; Opeka Ivan z Vrhniko; Pravst Albert iz Tržiča; Ribar Ivan iz Logateca; Rodič Miroslav iz Stopič; Selan Matija iz Sostrega; Supin Karol iz Ljubljane; Šimnic Edvard iz Kranja; Skulj Karol iz Dobropolja; Turšič Leopold iz Loža; Zupančič Valentin iz Most pri Ljubljani.

68.

Slovstvo.

Synodus dioecesis Labacensis.

Po en izvod knjige s tem naslovom se razpošlje ob novem letu vsem čč. župnim uradom za župne arhive. Resnični troški zanj se bodo povrnil

kn.-šk. ordinarijatu iz cerkvene blagajne. Castiti gospodje duhovniki pa, ki si želé knjigo za se še posebej naročiti, naj to naznanijo kn.-šk. ordinarijatu do 15. decembra 1903.

Knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani, dne 24. novembra 1903.

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST.

Št. X.

Vsebina: 69. Petdesetletnica razglasenja verskega nauka o brezmadežnem spočetju Device Marije. — 70. Pastoralne konference v letu 1903. — 71. P. t. gospodom duhovnikom. — 72. Društvo sv. Rafaela. — 73. De usu linguae Slavicae in sacra liturgia. — 74. Nabiranje milih darov za prebivalce Gorenje Koroške, ponesrečene po povodnji. — 75. Nabiranje milih darov za pogorelce v Srednji vasi v Bohinju. — 76. Konkurni razpis. — 77. Škofijska kronika.

1903.

69.

Petdesetletnica razglasenja verskega nauka o brezmadežnem spočetju Device Marije.

Prihodnje leto nam bo prineslo veliko veselje: 8. decembra 1904 bomo obhajali petdesetletnico onega preradostnega trenutka, ko so sv. Oče papež Pij IX. slovesno razglasili, da je nauk o brezmadežnem spočetju prečiste Device Marije od Boga razodet in se mora torej kot strogo verska resnica verovati in sicer tako, da bi bil kot krivoverec iz cerkve izobčen vsakdo, ki te resnice ne bi sprejeti hotel.

Ker se je od mnogo strani izražala želja, naj bi se petdesetletnica omenjenega veselega razglasenja prav slovesno praznovala, so pokojni sv. Oče papež Leo XIII., ki so bili sami kot škof pri razglasenju pričujoči in so bili goreč častivec prečiste neomadeževane Device od mladih nog, s pismom z dne 26. majnika 1903 sestavili odbor kardinalov, ter mu naročili, naj poskrbi za to, da se ta petdesetletnica obhaja prav slovesno v Rimu in po vsem katoliškem svetu. V tem pismu izrekajo svoje upanje, da bo mogočna Devica in Mati Marija tudi v sedanjih silnih nevarnostih za versko življenje cerkvi posebno pomagala in ji naklonila zmago nad nesrečnimi nasprotniki.

Odbor kardinalov se je veselo, hitro in odločno poprijel naloženega častnega dela in je že v listu z dne 31. majnika razglasil načrt, kako naj bi se po vsem svetu tekom leta 1904. praznovala ta za prečisto Devico Marijo tako častna, za nas pa tako radostna petdesetletnica.

Kardinali so določili za Rim, da se v baziliki sv. Petra in v veliki baziliki Marije snežnice prav posebne slovesnosti opravijo, da se skliče v Rim shod

vseh Marijinih kongregacij in da se v Rimu ustanovi Marijanska knjižnica. Posebno pa kardinali priporočajo po svetu misijone, duhovne vaje, romanja, slovesnejše prireditve za prvo sv. obhajilo, pobožnosti 8. dan vsakega meseca ali v nedeljo po tem dnevu in pobožnosti za duše pokojnih častivcev brezmadežne Device.

V naši škofiji pač ne smemo zaostati, marveč skušajmo tekom celega leta 1904 brezmadežno Devico prav posebno častiti in sicer po navodilu gg. kardinalov, da bodemo složni z vsemi katoličani celega sveta. Zato določujem in priporočam:

1. Naj se priredé sv. misijoni posebno v onih župnijah, v katerih ga v zadnjih sedmih letih še ni bilo;

2. duhovne vaje priporočim za posamezne stanove, prav posebno za dekliske in mladeniške Marijine družbe; saj je za take vaje samo en duhovnik potreben, pa so vendar jako koristne, in očetje jezuitje, lazaristi, frančiškani in kapucini bodo po možnosti radi ustregli;

3. tudi večja romanja priporočim, namreč skupna za več župnij, ali za več družeb, ali za več ljudi enega stanu; v avgustu se namerava slovensko romanje v Lurd;

4. pri pripravi na prvo sv. obhajilo naj se otrokom češčenje brezmadežne Device Marije prav posebno v srcu vzbuja in utrjuje; naj se dan prvega sv. obhajila darujejo prečisti Devici pred oltarjem Materie Božje doma ali v kaki bližnji romarski cerkvi;

5. v vsaki župnijski, samostanski, in sploh v vsaki cerkvi, kjer je navadna služba Božja, naj se osmi

dan vsakega meseca tako proslavi, kakor so dopustili sv. Oče Pij X. v odloku z dne 14. avgusta¹⁾). Ako rubrike dopuščajo, naj se bere ali poje missa votiva de Immaculata Conceptione, ako rubrike ne dopuščajo, naj se navadni sv. maši dodá commemoratio Immaculatae Conceptionis, kar naj se zgodi tudi pri vseh drugih sv. mašah istega dne; ta privilegij pa velja samo za one cerkve, kjer se ta dan opravi vsaj mala pobožnost na čast prečiste in brezmadežne Device: naj se torej isti dan sv. maši dodá ali pa zvečer v cerkvi opravi skupni rožni venec, ali molijo lavretanske litanije, ali kaj primernega čita; ta slovesnost se more tudi prenesti na prvo nedeljo po osmem dnevu vsakega meseca;

6. za zmanjšanje pijančevanja in grehov zoper šesto Božjo zapoved, za razširjanje Marijinih družeb in bratovščine treznosti naj se moli tekom celega leta 1904. po vsaki pridigi enkrat „Oče naš“ in „Češčena Marija“; vernikom naj se večkrat v pridigah, v privatnem pastirovanju, v šoli, pri izpraševanju na srce položi, da v isti namen dodajo enkrat „Oče naš“ in „Češčena Marija“ svoji večerni molitvi;

¹⁾ Glej „Directorium 1904“, str. 25., sq.

V Ljubljani, dne 18. decembra 1903.

7. pozivljejo se prav posebno vsi redovniki in redovnice, da v smislu tega navodila po svojih cerkvah vse kar mogoče slovesno in veličanstveno opravijo;

8. želeli bi bilo, da bi se kongresa Marijinih družeb v Rimu udeležili tudi iz naše škofije; kaj pa pri nas doma?

9. vse pisatelje, ki so kaj napisali o Devici Mariji, vse knjigarne in založnike, prosimo, da do velike noči ordinarijatu pošljejo one knjižice o Devici Mariji, katere so spisali ali jih imajo v založbi, da se pošljejo v Rim.

Vse duhovne pastirje prosim, da uredite slovesnosti na čast preblažene in neomadeževane Device tekom leta 1904 v smislu teh navodil, kar mogoče praktično; nameravajte posebno zatirati in omejevati pijanstvo, najbolj žganjepivstvo, ter vse to, kar je nevarno za sv. deviško čistost. Pri prvi skupni konferenci leta 1904 se o tem posvetujte in za posamezne dekanije kaj praktičnega in primernega sklenite.

Ni treba Vas opominjati, da tudi naše ljudstvo o teh slovesnostih podučujete. O, naj se zaupanje v brezmadežno Devico še bolj pomnoži, češčenje še bolj razvije in naj nam Ona pomaga zoper nesrečne nasprotnike Njene in Njenega Božjega Sina, Zveličarja našega, Jezusa Kristusa.

† **Anton Bonaventura**
škof.

70.

Pastoralne konference v letu 1903.

I. Zagovor.

Splošna ocena delovanja pastoralnih konferenc po škofiji se mi je vsako leto le preveč zavlekla. Za leto 1902. je popolnoma izostala. Vzrok temu je večinoma to, da so se zapisniki prekasno poslali; n. pr. zapisnik konference, ki se je v neki dekaniji vršila dne 2. okt. 1902, je prišel v Ljubljano dne 21. avg. 1903.

Da se napravi red, zato sem na sinodi določil, naj se konference skličejo v mesecih juniju in juliju ter zapisniki ordinarijatu pošljejo do konca avgusta.¹⁾ Onda bodo gospodje arhidijakoni mogli vse izdelke točno pregledati, zaslužno oceniti in ordinarijatu primeren odgovor nasvetovati. Pa tudi razni predlogi konferenc ne bodo samo na papirju ostali, marveč se bo gospodom mogel pravočasno dati točen odgovor.

Danes je že 16. decembra, vendar nisem še prejel iz šestih dekanij sporočil in zapisnikov o konferencah. Ker je pa vendarle želeli, da vsako leto vsaj zadnja

številka „Škofijskega lista“ izpregovori o konferencah, izpregovoril bom na temelju sporočil in zapisnikov predloženih iz 15 dekanij. Ker vem, da imajo gg. dekani preobilno vsakovrstnega dela, zato se na pomanjkljivosti ne hudujem, ampak jih mirno potrpiam.

II. Razlog vprašanjem.

Za leto 1903. sem določil prav praktična in potrebna vprašanja vzeta iz vsakdanjega pastirskega življenja.

Najpoprej sem hotel pozornost gg. duhovnikov obrniti na kaznjive pridige; naj bi se o tej zadevi obravnavalo in naj bi razgovor na konferenci vsem pokazal meje, v katerih so taki kočljivi govori dopuščeni in za zveličanje duš koristni. Vsi smo v nevarnosti, da meje prekoračimo, včasih iz prevelike, toda ne ravno modre gorečnosti, včasih pa iz osebne, neukročene, užaljene samoljubnosti.

Ker je zadeva oporoke jako važna za bolnike, za časnost in za večnost, in ker imajo gg. duhovniki

¹⁾ Syn. dioec., str. 189 sqq.

v tem oziru težke in posebno nevarne dolžnosti, zastavil sem drugo vprašanje želež, naj bi se tudi ta dolžnost na konferenci točno pojasnila teoretično, pa tudi praktično na temelju raznih, pogostokrat jako grenkih izkušenj, katere ste razni duhovni pastirji imeli, ter ste nekateri prav po nedolžnem prišli v velike zadrege in sitnosti.

Na tretjem mestu sem zastavil vprašanje o tvarini, o kateri bi najrajše nikoli ničesar ne slišali, toda nas žalibog težka dolžnost sili, da se o njej prav točno podučimo in sicer mnogo bolj točno, kakor pa se nam je v šolski sobi in v šolski knjigi dotična tvarina razlagati mogla. Imel sem namreč dosti veljavnih razlogov, da sem dal to vprašanje v razgovor. Kajti nikomur ne more biti neznan, kako velike, da, odločilne važnosti je, da duhovni pastirji to zadevo pri pastirovanju objektivno prav presojujejo. Dušni pastir je v vesti dolžan pridobiti si potrebnega znanja, da njegove razzodbe v tej tvarini ne bodo zmotne večkrat per defectum, še večkrat pa per excessum, sc. stabiliendo peccatum, ubi non est. Hotel sem doseči, da si s privatnim podukom vsi nadomestite, kar je moralo v šoli biti pomanjkljivo in da more pri razgovoru na konferenci vsakdo spoznati, je li do sedaj prav postopal ali ne in v čem naj torej svoj postopek popravi.

III. Splošna ocena konferenc.

Imam pred seboj poročila gg. arhidijakonov, pa tudi zapisnike, izdelke in poročila gg. dekanov iz 15 dekanij. Vse sem večinoma tudi sam precej natančno pregledal, posebno zapisnike. Izjaviti moram, da sem s konferencami in z odgovori močno zadovoljen in da ugodno oceno gospodov arhidijakonov rad potrdim.

Udeležili so se konferenc skoraj vsi gg. duhovni pastirji. Kar gospodov ni prišlo, so se dovoljno opravičili, razun štirih ali petih, o katerih se ne vé razlog, zakaj jih k obveznemu shodu ni bilo.

Na prvo vprašanje je odgovorilo 63, na drugo 64 in na tretje 59 gospodov. Izpolnili so svojo dolžnost skoraj prav vsi, ki so bili zavezani, pridružili so se jim prostovoljno še nekateri drugi gospodje, posebno v vipavski dekaniji in dva v trnovski.

Iz odgovorov se skoraj brez izjeme vidi, da so se gospodje potrudili podati točen in utemeljen odgovor. No, na prvi dve vprašanji dobro odgovoriti, ni bilo ravno preveč težko, mogel bi več odgovorov prav posebno pohvaliti: odlikuje se odgovor g. kapelana Frančiška Kimovca, kratek je, točen, pregleden, popolen; tudi gg. kapelani Iv. Erjavec, Jak. Razboršek, Jos. Potokar, Matej Sušnik, Rih. Smolej, Andr. Lavrič, Jan. Debevec, Mih. Zevnik, Andr. Ažman, Fr. Zupančič

iz Črnomlja, Jos. Perz in drugi so podali jako dobre odgovore.

Odgovor na tretje vprašanje je pa bolj težak, ker je vprašanje mnogostransko in navlašč tako postavljeno, da se je moralo precej preišljevati in dobrih pisateljev čitati. Morda je okoli polovice odgovorov precej nedoločnih in površnih, drugi so točnejši in nekateri jako dovršeni, n. pr. gg. kapelanov Ig. Zaplotnika, Andr. Širaja, Jos. Ocepka, Fr. Kralja, Val. Zabreta, Andr. Ažmana, Andr. Lavriča, Jos. Perza in drugih; odlikuje se tudi spis gosp. svetnika Jan. Skvarča.

Opazil sem, da so najbolje odgovorili gospodje, ki so čitali delo sv. Alfonza, še bolje pa oni, ki so si nabavili moralko P. Noldina. Prav veselilo me je, da so si knjigo P. Noldina mnogi omislili in z velikim pridom vporabili. Na več konferencah so se odgovori brali in sicer tudi po dva in po trije, da se je vprašanje vsestransko izbistrilo.

Iz zapisnikov sklepam, da se je po vsakem vprašanju večinoma razpredel živahen razgovor, ker so se razni pomislili stavili in reševali in sicer povsod prav dostojno, kakor se spodobi. Upam, da konference niso bile brez sadu, marveč bodo obilnega obrodile.

IV. Odgovor na vprašanja.

Kakor po navadi, hotel sem tudi letos na vsako vprašanje ponatisniti odgovor, o katerem bi sodil, da je nekako najboljši, ali vsaj med najboljšimi. Letos bi bila izbora precej težka. Po sreči mi je prišel v roke „Zapisnik“, prav točen, ki v kratkih točkah podaje odgovore na stavljena vprašanja in sicer tako, kakor so se gospodje po debati zedinili, da naj se postopa. Mislim, da bo vse gg. duhovne pastirje zanimalo, ako dotični „Zapisnik“ doslovno ponatisniti odločim. Iz njega boste tudi vsi lahko razvideli, kako se drugod pastoralne konference vrše.

„Zapisnik dekanijske pastoralne konference v Kamniku, dne 22. junija 1903.“

Podpisanec otvori konferenco točno ob 9. uri dopoldne z običajno molitvijo k sv. Duhu. Prisotni so prav vsi p. n. gg. aktivni duhovniki dekanije kamniške, kot gosta pa čč. oo. Matevž in Engelbert O. S. F.; vseh udeležnikov 26

Podpisani dekan pozdravi primerno gg. udeležnike in prečita glasom visokega naročila z dné 10. jan. 1903, št. 4260/1902, odgovor preč. kn. šk. ordinarijata o pastoralni dekanijski konferenci v l. 1902. ter preide v naddrobno razpravo dnevnega reda.

Predmet:

A. Vprašanja za pastoralne dek. konference v „Škofijskem listu“ 1903. I. str. 10 in 11.

B. Raznoterosti.

A.

Vprašanje I.

Kaj so kaznjive pridige? Kdaj je opravičen tak govor? Kako je napraviti, da se s njim doseže namen pa ljudstvo ne razdraži?

Na to vprašanje so dobro odgovorili vsi v to zavezani gospodje. Svoja elaborata sta prečitala gg. Širaj in Rebolj. V nadrobni razpravi, katere se udeležé gg. Golf, Razboršek, Dornik, Žužek, dekan, Bernik, Kocijančič, Fr. Rihar, Strupi, Molj, Kušar in Kralj, določi se nastopno:

ad 1. Kaj so kaznjive pridige?

Kaznjive pridige so moralni govori obsegajoči velike in javne pregrehe v župniji.

ad 2. Kdaj je opravičen tak govor?

a) kadar je duhovnik resnično prepričan o storjeni veliki pregrehi; znano opravljamim osebam v župniji naj duhovnik slepo ne veruje;

b) kadar je dejanje resnično zelo hudobno in pregrešno ter v očitno pohujšanje faranom;

c) kadar pregreha zadeva celo ali vsaj večji del župnije, ne pa posamezne obitelji ali še celo osebe;

d) kadar je duhovnik že prej zasebno ali po merodajnih in sposobnih osebah svaril, pa zaman;

e) kadar v to duhovnika opravičeno naprosijo boljši poštene farani.

ad 3. Kako je napraviti, da se s njim doseže namen pa ljudstvo ne razdraži?

a) duhovnik naj pred kaznjivo pridigo moli, tvarino dobro preudari;

b) osebne koristi ali osebne nasprotja naj nikdar ne porabi za predmet takemu cerkvenemu govoru;

c) kaznjive pridige naj govori le domači dušni pastir, kateremu so razmere v fari znane, pridigar-gost naj tak govor opušča;

d) duhovnik, v fari še novinec, naj prej spoznava razmere — moli in se orientira (po vzgledu sv. Očeta Pija X.) in kadar govori razmere poznajoč, naj se to zgodi dogovorom gosp. župnika;

e) pridigar naj ne vpije, ne razsaja, ne roti ali razbija, s tem ljudstvo ali razdraži ali pa vzbuja posmeh; on namena ne doseže, še pokvari;

f) duhovnik naj ne svari takoj prvo nedeljo po storjeni pregrehi; dobro naj se prej pouči in čaka n. pr. primerne nedeljskega lista ali evangelija, v katerem vsebina sama napelje na dotično kaznjivo tvarino;

g) o večjih praznikih in shodih, ko so v cerkvi tuji ljudje ter radi čestitljivosti praznovanja, naj kaznjivo pridigo opušča;

h) naj pazi, da mu ne pridejo kaznjivi govori v navado; tem redkejši so taki govori, tem uspešnejši;

i) govor naj se skrbno sestavi in spiše; da se ne zaide v ekstreme, čuva naj se zbadljivih in žaljivih besedij — tako se zavaruje pred mogočo obtožbo;

j) pridigar naj ne svari vseh faranov, da ne bode dobrih užalil; slednje naj pohvali in stavi hudobnim v posnemo. Izkušnja uči, da graja spojena s pohvalo je uspešna;

k) ne imenuj grešnika, pa tudi ne opisuj tako, da bi se lahko spoznal; šibaj pregreho in ne osebe;

l) ne opisuj na drobno nečistih dejanj ali drugih hudobij, da se ne pohujšajo nedolžni;

m) če je pregreha razširjena tudi po sosednjih farah, nastopajo naj dotični dušni pastirji dogovorno;

n) kaznjive pridige naj so kratke in krepke; poudarja naj se čednost, ki je pregrehi nasprotna; kontrast dobro vpliva;

o) pridigar naj svari vselej tako, da farani spoznajo duhovnikov dober namen;

p) dušni pastir naj tudi premisli, ali se ni grešilo iz nevednosti, — tedaj naj očetovski podučí;

r) pridigar naj ne vzbuja slutnje, kakor da mu je pregreha znana iz spovednice;

s) kjer sta dva ali več duhovnikov v fari, postopajo naj enakomerno: da eden dohovnikov strogo na stopa, njegov tovariš pa mlačno, ali še celo k pregrehi molči, to vpliva silno slabo;

t) večkrat je graja primernejša, ne med govorom, marveč koncem oznanila, (kjer se oznanja po pridigi), pa bode naj prav kratka;

u) zelo umestna je kaznjiva beseda o izpraševanju za velikonočno spoved, kjer so farani stanovsko ločeni.

Vprašanje II.

Ali naj se dušni pastir obiskovaje bolnike kaj meni za njih časne in premoženjske razmere? Ali naj sodeluje pri napravi poslednje volje? Kako se je duhovniku vesti v tej zadevi, da si ne nakoplje raznih sitnostij in da se mu ne bo očitala sebičnost?

Tudi to vprašanje so gospodje poročevalci dobro pogodili v pismenih svojih poročilih; prečitala sta pa konferenci odgovor gg. Golf in Razboršek. Po prav živahni nadrobni razpravi, katere se udeležé p. n. gg.: Širaj, Rebolj, Poč, Žužek, Štrukelj, Grčar, Fr. Rihar, Kocijančič, Bernik in podpisaneec, doseže se soglasje v nastopnih določilih:

1. Praviloma naj se duhovnik ne meni za bolnike časne in premoženjske razmere;

2. kadar pa duhovnik izprevidi, da se je bati po bolnikovi smrti prepričan, tožbâ in sovraštva radi dediščine, opomni naj bolnika, da svoje časne zadeve pravočasno in pravično uredi;

3. posebno pa, kadar bolnik „ex titulo restitutionis“ dolguje in duhovnik to vé, prigovarja naj duhovnik bolniku na vso moč, da poravnava, kolikor le mogoče, storjeno krivico ali v oporoki ali pa tajno, če je tajna tudi krivica;

4. pri napravi oporoke pa naj duhovnik ne sode luje, če ni skrajno potrebno; ogné se s tem mnogim sitnostim;

5. v skrajni potrebi ali če bolnik na vsak način hoče, napiše naj mu duhovnik končno oporoko, ali vendar tako, da bolnik ta načrt lastnoročno prepíše in podpiše in takoj na to duhovnikov načrt uniči. Če pa ni vešč pisave, naj bolniku željo ustreže pa naroči, da poleg njega še tri priče oporoko podpišejo. Sploh naj se priporoča bolniku le ustmena oporoka pred tremi sposobnimi pričami, ker je sigurnejša;

6. vselej je pa prav, da duhovnik bolnika in tudi priče poduči o postavni obliki oporoke. Da vé prav svetovati, mora dušnemu pastirju samemu dobro znano biti, kar določuje o. dr. zakonik o oporokah in dediščinah. Gl. §§ 552 do 603, in §§ 647 do 796;

7. kadar pa bolnik prosi duhovnika le za svet, svetuje naj mu duhovnik splošno, da naj misli prvo na to, kar zahteva pravica, n. pr. dolgovi, restitucija; potem pa kar zahteva ljubezen do bližnjega, n. pr. on sam — duša njegova, sorodniki bližnji, daljni, bolj ali manj revni; potem farni ubožci. Če je pa bolnik imovit in bogati njegovi otroci, nasvetovati mu sme splošne potrebe domače župnije, škofije, dežele, sv. cerkve sploh. Večkrat je umestneje, da stavi slične nasvete po kaki njemu (bolniku) dragi, zaupni osebi;

8. kmetu-bolniku naj posebno na srce polaga, da ne voli otrokom prevelikih dot, ker prav s takimi volili koliko kmetij se je že uničilo;

9. kadar pa hoče bolnik duhovniku kaj darovati ali v lastno uporabo, ali v dobre namene, naj darila ne sprejme sam, ampak le pred pričami in z vednostjo dedičev;

10. kadar duhovnik pomaga bolniku pri oporoki, naj nikdar ne računa za svoj trud, pa tudi sploh nič ne sprejme, ako bolnik izrečno ne želi;

11. prošnji sorodnikov, da naj duhovnik vpliva na bolnika, naj navadno ne ustreže, izven zelo tehtnih razlogov;

12. kjer je navada, le naj se sprejema dar o previdovanju od premožnih, pri siromašnih naj se vrne z opazko: Le imejte za bolnika;

13. bolnikom, ki hočejo voliti za sv. maše, naj se priporočajo manualne; ako pa bolnik hoče ustanovno mašo, naj se opozori, da voli poleg postavne svote tudi za stroške;

14. kadar bolnik namerava pristaviti svoji oporoki „kodicil“, naj se poduči, da „kodicil“ lastnoročno podpiše, oziroma postavno podkriža, ker sicer nima veljave;

Vprašanje III. Ko prečitajo svoje elaborate gg. Golf, Razboršek in Širaj, otvori podpisanec o njem razpravo, v kateri se poudarja posebno:

1. Gledé 10 letnega dečka:

a) Spovednik izprašuj otroka z največo previdnostjo, da se ne opozori in seznanj z grehom, ki je, hvala Bogu, dečku mogoče še povsem neznan;

b) če je pa deček grešil in še celo z dejanjem grešil, naj spovednik sicer z milobo, pa spojeno z resnobo dečka poduči o hudobiji greha, o veliki žalosti angelja varuha, prečiste Marije Device, sv. Alojzija, krstnega patrona itd., nadalje o groznih nasledkih za dušo in telo; podeli naj mu sicer sv. odvezo, a naloži, da kmalu zopet k spovedi pride;

e) starišem naj še posebno toplo priporoča, n. pr. o izpraševanju za velikonočno spoved ali v spovednici, da skrbno pazijo nad otroci, naj ne leže skupaj v eni postelji, se ne kopljejo skupaj in ne potepajo; sicer naj bodo tudi stariši čuječi, da svojih otrok ne pohujšajo.

2. Gledé mladeničev 20 let:

a) Spovednik naslikaj nesrečnemu mladeniču grozne posledice nečistega greha;

b) spovednik napoveduj mladeniču sredstva, s katerimi naj se bojuje zopet nečisto poželenje: molitev, zatajevanje, treznost, češčenje preblažene Marije Device, sv. Alojzija, angelja varuha, pogosti sprejem sv. zakramentov, misel na božjo vsevednost in pričujočnost, beg pred slabo družbo, delo itd.

c) za pokoro naj se nalože kratke molitvice, pobožni vzdihji, kako zatajevanje — pa noter do prihodnje spovedi, ki se recimo v 14 dneh — do meseca dnij ponovi in sploh priporoča prav pogosti sprejem sv. zakramentov;

d) starišem prilično naroča, da naj ne dopusté svojim odraslim sinovom ponočevanja, grešnega znanja.

3. Pri dekletih je pomniti isto kot pri mladeničih in posebej:

a) Spovednik bodi z dekliči kratek in resen;

b) skušnja uči, da dekleta niso zadostno natančne in se spovedó le slabih mislij in želja; spovednik naj previdno seže dalje;

c) spovednik vedi, da dekleta s pogledi mnogo zapeljujejo, v to naj se redno povprašujejo po nespodobnih pogledih;

d) spovednik pazi, ko se dekleta spoveduje slabih pogovorov, posebno po noči pri oknu, odprtem oknu ali še celo...; odloži naj se odveza, ako se to parkrat ponovi in opomin ne zadošča;

e) spovednik prepovej dekličem slabo berivo, ž njim se dekleta navzamejo podlega mišljenja in poželenja;

f) spovednik opozarjaj prilično stariše, da čuvajo svoje odrasle hčere; vzlasti v noč naj so pozorni.

4. Glede žena:

a) spovednik spomni (nezvesto) ženo na obljubo pri sprejemu sv. zakona;

b) spovednik naj opozori isto na grozne posledice, če se pase s takimi mislimi, željami ne po svojem, ampak po tujem možu; kako lahko se potem dejansko pregreši; naj pomisli veliko pohujšanje, domači razpor itd.

c) spovednik priporočaj ženi vneto češčenje Matere Božje, gorečo molitev in sprejem sv. zakramentov.

B. Raznoterosti.

1. Podpisanec opozori p. n. gg. na list prevzvišene-gospoda knezoškofa v „Škofijskem Listu“ 1903. I. stran 1—12; navaja važnejše določbe, želje s prošnjo, da naj gospodje točno po teh navodilih uravnavajo svoje pastirovanje. V to naj pismo presvitlega nadpastirja sem in tja prečitajo.

2. Gospod župnik Bernik poudarja, da je poselsko vprašanje dandanes jako važno. V Marijini družbi imamo tudi hlapce in dekline. Posli večkrat v največjem delu žugajo gospodarju ali gospodinji: „Bom pa šel!“ Ako se nahaja kje te vrste hlapec ali dekline v Marijini družbi, izključi naj se v svarilo drugim do novega leta, če med letom brez pravega vzroka v največem delu službo ostavi. S tem predlogom gg. udeležniki soglašajo in hočejo o tem Marijine družbe podučiti in opozoriti na posledice.

3. Gospod svetnik Žužek: Ljudje silijo v Ameriko; duhovnik naj ljudem ne brani, če imajo v Ameriki zaslobbo; marsikdo doma len, postane tam priden.

4. Na predlog podpisanega dekana se je ustanovila dné 10. novembra 1902. dekanijska knjižnica. Gospod kapelan Razboršek poroča o nje stanju. V teku malo mesecev nabavilo se je 160 zvezkov. Denarja je v blagajni 72 K, s katerim naj se oskrbi za knjige potrebna omara, zapisnik in pečat. Predlog gosp. Razborška se sprejme Konferenca nadalje pritrudi predlogu g. župnika Fr. Riharja, da naj stopi knjižnica v zvezo z društvom „Bücherverein“ v Solnogradu. Gosp. župnik Stenovec obljubi, da hoče knjižnici primernih knjig darovati; udeležniki sprejmó to z veseljem na znanje.

Sklep ob pol 1 uri popoldne z običajno molitvijo. Pred obedom počasté gospodje udeležniki v mestni župni cerkvi Najsvetejše in odmolijo v zboru „večernice“.

J. Lavrenčič, 1. r.
dekan.

V. Sklep.

V „Zapisniku“ so odgovori na prvo in drugo vprašanje dovolj jasni in točni; na tretje so pa precej splošni, ker je pač težko in nekako zoper popolno sramežljivost to stvarino natančneje obravnavati. Zato tudi jaz dalje ne sežem. Vendar naj vsaj nekoliko migljajev dodam.

Inprimis diiudicandum, num cogitationes, imaginationes desideria et motus

ad peccatum sint imputandi? Ad iudicium iustum ferendum sequentia principia nobis proderunt. —

1.) Desiderium inefficax peccatum non est, si conditio apposita aufert malitiam actus. (Müller, L. I. Tit. IV. § 129; Noldin t. I. n. 295.) Nunc quaero, quo persaepe feruntur cogitationes et desideria iuvenum, inprimis puellarum? Nonne ad matrimonium et vitam coniugalem matrimonio contracto? Poenitentes praecipue illi, qui magis pii sunt atque saepe sacramenta suscipiunt, si confitentur cogitationes et desideria contra VI. praecceptum, saepe hanc tantum rem prae oculis habent, in quam confessarius inquirat, non autem statim peccatum supponat. Nam, an poenitentes hocce in casu peccaverunt? an huiusmodi cogitationes et desideria vitari possunt? an prohiberi debent? Nonne poenitens instruendus a) cogitationem et desiderium matrimonii nullum esse peccatum, b) immo nec cogitationem et desiderium vitae coniugalis esse peccatum, si poenitens ab huiusmodi actibus matrimonio nondum contracto absolute abstinere in mente habet? Monendus tamen est, poenitens, talia desideria licet in se non sint peccata, periculosa tamen evadere posse, si diutius et fervidius foverentur.

2.) „Licitum est ponere causam, ex qua sequitur duplex effectus, alter bonus, alter malus, si ipsa causa bona sit, vel saltem indifferens, si effectus bonus saltem ita immediate ex causa sequatur, ac malus, ut effectus malus praevisus mere permittatur (non approbetur), ut sit ratio sufficiens.“ (Noldin t. I. n. 37.) Etiam hoc principium rite applicatum multum proderit poenitenti, si e. gr. cogitationes pravae, desideria prava, immo et motus inhonesti oriuntur statim, ac personam alterius sexus viderit, vel imaginem sacram inspexerit. Potestne qualiscunque eiusmodi aspectus prohiberi? Suntne quilibet motus ex aspectu orti revera peccata? Nullo modo. Sed dicendum, impossibile esse personam alterius sexus nunquam videre, imaginem sacram nunquam aspicere, tales autem aspectus, deinde cogitationes, imaginationes, motus ob specialem debilitatem inde provenientes nullum esse peccatum, si persona non aspicitur, nisi in quantum decet et oportet propter colloquium, aliasve res cum illa tractandas, si sacra imago aspicitur propter reverentiam, pietatem, cultum religiosum debitum personae praesentatae, dummodo in utroque casu cogitatio prava et motus inhonestus non intendatur, sed persona tentata illum perhorrescat et invita patitur; immo cum nimia timiditate et anxietate tentatio augetur, persona absque timore personas et imagines aspiciat, in quantum necessarium est et proficuum.

3.) Quibus adhuc addo in dies saepius occurrere casus, quod poenitentes variis imaginationibus ac motibus et quidem frequenter obscenis, vel impulsibus ad blasphemandum etc. omnino inviti vexentur et nulla

vi compescere valeant eos. Confessarius breviter inquirat, an poenitens, inprimis poenitens pius, timoratus, qui semper de cogitationibus et motibus obscoenis, de blasphemiiis etc. conqueritur et propterea desperare vult, an, in quo, non tali violentia intrinsece sit affectus? Est ne talis status peccaminosus, poenitens vero qua recidivus vel consuetudinarius severe tractandus? Minime. Dicas illi ad solatium, talem statum nullo modo esse peccaminosum, cogitationes, motus, impulsus vi obtrusi nullo modo esse peccata, dummodo in corde illi displicent; neque necessarium esse, ut vi illos compescere conetur, sed omnino sufficere hinc inde in corde actum aversionis, dissensus elicere et affectiones illas tranquille absque animi perturbatione pati.

Sodil bi, da se na ta načela premalo ozira in se zato poenitens napačno sodi, napačno pouči in brez

V Ljubljani, dne 16. decembra 1903.

potrebe vznemirja, da propter conscientiam erroneam v grehe pride tam, kjer jih ni. V tej moji sodbi me potrjuje okolnost, da nisem našel v nobenem elaboratu, da bi se bilo na ta načela opozorilo, ko je treba presojevati grešnost spovedenca: in vendar dobro vem, da je pogostokrat potrebno po teh načelih ravnati, presojevati in poučevati.

Ako je bilo treba na kako vprašanje, stavljeno na posameznih konferencah, posebnega odgovora, dobili so ga gg. dekani v dofitični rešitvi ordinarijata. Bog plačaj trud vsem gospodom in ohrani sveto vnemo in gorečnost za bogoslovno znanje in modro pastirsko delovanje v srcu vseh. Maria, sedes sapientiae, ora pro nobis!

† **Anton Bonaventura**
škof.

71.

P. t. gospodom duhovnikom.

Okoli novega leta Vam pridejo v roke tri knjige:

1. „Synodus dioeciesana“, ki obsega opis diecezanske sinode in vse konstitucije, katere so se na njej obravnavale. Vsaka župnija, vsaka samostojna kapelanija ali ekspozitura dobi po en izvod, kateri ostane v arhivu in se plača iz cerkvenih dohodkov; ob enem dobe knjigo tudi vsi oni čč. gospodje, ki so si jo naročili. Bolj natančno o njej izpregovorim v prvi številki škofijskega lista v letu 1904.

2. „Pouk staršem“, kateri podaja staršem jako lepa navodila za vzgajanje otrok; vsaka župnija dobi primerno število iztisov; veleč. gosp. župniki naj jih razdele po vaseh in sicer najmlajšim zakonskim, kakor v predgovoru naročam; naj jim bo moj novoletni dar. Ako bode knjiga všeč, in upam, da bo jako

všeč, pa bi jo še drugi starši radi imeli, naj se le pri Vas oglase in ako bode število veliko, bom dal knjigo še v drugič natisniti in naročniki bodo plačali za njo po pol kronice;

3. vsak dekan dobi po tri do pet izvoda knjige „Poduk našim rojakom Slovencem, ki se hočejo naseliti v Ameriko;“ to knjigo je založila zveza slovenskih duhovnikov v Ameriki; 50 iztisov mi je knjige darovala zveza, 50 pa premilostljivi g. škof Jakob Trobec; izvode naj si porazdele velečastiti gg. duhovniki po dekaniji; dobro bi bilo, da knjigo vsi prečitata, ker nam jako natančno popisuje življenje, delo, in zaslužek naših rojakov v Ameriki; knjiga nam bo hitro pomagala izpolnjevati sklepe naše sinode o skrbi za Amerikance.

Ordinarius.

72.

Društvo sv. Rafaela.

Društvo sv. Rafaela je ustanovljeno, da poskrbi v vsakem oziru za one, ki hočejo v Ameriko. To prekoristno društvo je sedaj tudi v naši škofiji ustanovljeno. Na občni shod njegov, ki je bil letos na Dunaju, je odpotoval iz Ljubljane g. prof. dr. Janežič. Dogovoril se je z voditelji o načinu, kako bi se za Slovence najbolje poskrbelo, da pridejo v Ameriko po najbolj varnem in zanesljivem potu, in sicer varnem za dušo in telo. — V sporazumu z glavnim odborom, v katerega so izbrani gg. Andrej Gassner, tovarnar v Tržiču, dr. Ivan Janežič, profesor, in Janez Kalan, župnik, se je v Ljubljani sestavil pomožni odbor, ka-

teri bo v kratkem odprl svojo pisarno v pomoč vsem Slovencem iz vseh dežel in želi svojo delavnost raztegniti tudi na Istro, Dalmacijo in sploh Hrvaško. Razun že omenjenh gospodov, so v tem pomožnem odboru tudi gg. Dr. Jan. Krek, prof., in Ivan Rakovec, knjigovodja. Gg. duhovnike opozorim na to pisarno v Ljubljani: priporočajte jo onim, ki hočejo v Ameriko, da se na njo obrnejo in z njeno pomočjo vse za potovanje potrebno ukrenejo. — Kaj je pa sploh treba storiti ozir izseljevanja v Ameriko, določila je škofijska sinoda (Syn. dioec. pg. 98, sqq.) in se bo v prvi številki škofijskega lista leta 1904 natančneje pojasnilo.

V Ljubljani, dne 19. decembra 1903.

† **Anton Bonaventura**
škof.

De usu linguae Slavicae in sacra liturgia.

Leta 1898 je v bil v našem listu na str. 108—110 objavljen dekret kongregacije sv. obredov z dné 5. avgusta 1898, zadevajoč liturgično rabo slovanskega jezika v goriški, zadrski in zagrebški cerkveni pokrajini. Dodatno k temu dekretu objavlja letošnji tržaški škofijski list na str. 38—42 nastopno odredbo premilostnega gospoda škofa tržaško-koprškega z dné 25. marca 1903:

I. „In Functionibus liturgicis lingua slavica, ubi legitime in usu est, debet esse antiqua slavica, non moderna sive vulgaris.“

II. „Non licet Missam legere vel cantare utendo partim lingua latina, partim slavica; sed permitti potest, ubi lingua slavica invaluit, ut cantatis latino sermone Epistola et Evangelio, utrumque canatur etiam lingua palaeoslavica.“

III. „Sacerdotes, qui ius habent Missam celebrandi et Horas persolvendi lingua slavica, debent non solum uti lingua slavica liturgica, sed etiam, si addicti sunt Ecclesiae, ubi lingua latina adhibetur, Missam solemnem latine celebrare et Horas latino sermone cantare. Idem dicatur de Sacerdotibus, qui, latine Missam celebrantes et Horas persolventes, ministrant Ecclesiae, ubi slavica lingua legitime introducta est.“

Die 13. Februarii 1892.

Dubium circa interpretationem.

Circa interpretationem art. 1. Decreti Nr. 3999 seu Litterarum Sacrorum Rituum Congregationis diei 5. Augusti 1898, de usu linguae slavicae in sacra liturgia sequens dubium, pro opportuna declaratione Apostolicae Sedis suppliciter propositum fuit, nimirum:

Utrum privilegium linguae palaeoslavicae extinctum fuerit ob interruptum usum eiusdem linguae, intra postremos triginta annos, in illis etiam Ecclesiis de quibus certo constat eas antea fuisse in legitima eiusdem linguae possessione?

Sanctissimus Dominus Noster Leo XIII; attentis expositis, ex consulto eiusdem Sacrae Congregationis cuius examini hoc negotium commissum fuerat, declarare dignatus est: „praefatis ecclesiis privilegium extinctum non fuisse, si usus linguae palaeoslavicae intra postremos triginta annos intermissus fuerit non voluntarie, sed ex necessitate ob externas causas impediens, velut ex deficientia palaeoslavorum Missalium aut Sacerdotum eiusdem linguae peritorum.“

Atque ita rescribi et declarari mandavit, ceteris praefati decreti seu Litterarum diei 5. Augusti 1898 praescriptionibus in suo robore permanendis.

Die 14. Augusti 1900.

Cai. Card. Aloisi Masella S. R. C. pro Praef.

L. S.

D. Panici, Secretarius.

DECRETUM.

Sacra Rituum Congregatio Decreto N. 3999 diei 5. Augusti 1898 et subsequenti declaratione diei 14. Augusti 1900 de usu linguae slavicae in sacra liturgia firmiter adhaerens, ad quaedam dubia ex diversis dioecibus sibi proposita iterum declarare censuit:

I. In catalogo iuxta articulum I. praefati decreti N. 3999 praescripto inscribendas tantum esse illas ecclesias, pro quibus privilegium linguae palaeoslavicae invaluisse et reapse vigere, triginta saltem abhinc annis, documentis et testibus certo probari potest; neque sufficere solam huius iuris suppositionem et, quatenus probatio dubia haberetur, linguam latinam manere in possessione.

Item Ecclesiis privilegiatis non esse adnumerandas illas, in quibus permixtio linguae latinae cum lingua croatica seu moderna in Missae sacrificio hucusque adhibita est; quia decretum expresse loquitur de sola lingua palaeoslavica.

Neque ad ius praefati privilegii probandum satis esse, ut aliquae partes Missae ex gr. *Gloria*, *Credo* etc. a celebrante intonentur seu cantentur in lingua croatica, dum alia omnia in lingua latina ab eodem recitantur, nec ut populus tantum cantet vel recitet preces in lingua vulgari.

Iuxta hanc normam catalogum rite confectum ad sacram Rituum Congregationem transmittendum esse.

II. Nomen *Missae privatae*, de qua in articulo IX. eiusdem Decreti sermo est, non sensu stricte liturgico sed sensu communi et latiori accipiendum esse. Ad evitandas enim demonstrationes et ad removendum scandalum haec Missa characterem quasi solemnem assumere non debet.

III. Tandem praescripta in articulo XI. supradicti decreti circa administrationem baptismi et matrimonii extendenda esse etiam ad ultima sacramenta, ita ut in parochiis lingua palaeoslavica privilegiatis ista nequam negari possint moribundis, qui eadem recipere velint iuxta Rituale Romanum latinum.

Item in eodem articulo XI. quoad collationem baptismi vocem *privatim* non esse intelligendam eo sensu, ut iste administretur infantibus omissis omnibus ritibus et caeremoniis. Illa etenim vox spectat tantum ad modum collationis non publicae, servata semper solemnitate quoad ritus et caeremonias, quos in baptismo nemini omittere licet, nisi necessitatis causa.

Atque ita rescripsit et declaravit die 14. martii 1902

D. Card. Ferrata Praef.

† D. Panici Archiep. Laed. Secretarius.

Instructio Curiae Episcopalis.

Unusquisque rector Ecclesiae parochialis vel capellaniae *infra bimestre* per tramitem Decanatus relationem accuratam iuxta puncta modo indicanda exaratam Ordinariatus Episcopali transmittat et quidem distincte adnotet

1. relate ad celebrationem Missae:

- a) Quoad *Missas lectas*, qua lingua legantur, quam lingua populus cantica infra Missam absolvat et ex quonam libro haec desumantur.
- b) Quoad *Missas cantatas* sive cum sive sine ministris sacris, qua lingua celebrentur et si commixtio linguarum adsit, in quam lingua singulae partes persolvantur, quo quis utatur missali vel libro liturgico, ubi et quando isti prodierint, quibus characteribus impressi sunt, qualem approbationem Ecclesiasticam exhibeant.

Item, qua lingua chorus vel populus respondeat et cantet „Introitum“, „Kyrie“, „Gloria“ etc. unde desumantur istae partes cantatae. In specie etiam doceatur, quomodo quoad ritum et linguam Missae de Requiem celebrentur, quid et qua lingua infra talem missam a choro vel populo cantetur et quonam ex libro textus cantandi desumantur. Idem fiat quoad functiones hebdomadae sanctae.

2. Quoad *expositionem S. S. Sacramenti* ritus in usu describatur, doceatur dein quid cantet vel recitet sacerdos, quid populus, quam lingua uterque tum in cantu tum in responsoriis utatur. Idem edoceatur de *vesperis solemnibus*.

3. Quoad *ceteras functiones ecclesiasticas*, administrationem sacramentorum et Sacramentalium, exequias defunctorum, Processiones, aspersionem aquae benedictae etc. doceatur, qua lingua singulae absolvantur, quo libro vel Rituali sacerdos utatur, ubi et quando liber adhibitus vel Rituale prodierit et qualem approbationem auctoritatis ecclesiasticae obtinuerit.

Ubi in functionibus sacris *lingua slava* vulgo „Schiavetto“ usurpatur, investigetur, a quo tempore haec lingua in singulis functionibus introducta sit et ex quo libro singulae partes desumantur, item si lingua *palaeoslavica* adhibetur, monstrari oportet, quando haec in usum venerit, item an usus huius linguae interruptus fuerit. Describatur etiam liber qui adhibetur, qualibus

scil. characteribus impressus, ubi et quando editus et adprobatus sit.

Si in quibusdam ecclesiis antea actis temporibus privilegium linguae palaeoslavicae utut liturgicae exercitum fuisse quis opinatur, argumentis concludentibus demonstrat, quamdiu lingua glagolitica tum a clero tum a populo adhibita fuerit, quando extra usum venerit et quaenam lingua suffecta fuerit; porro *talia argumenta* subministrant a) missalia et Ritualia glagolitica, b) matriculae per certum temporis spatium glagolitice conscriptae, c) inscriptiones et monumenta sepulcralia, d) testimonia virorum aetate provektorum ac fide dignorum, quos iuramenti religione interposita interrogare oportet.

Omnia haec sub *fide sacerdotali* communicanda sunt, nec ulla passio humana, sed solum amor matris Ecclesiae et ardens desiderium veritatis indagandae quemque in praestando hoc labore dirigere debent.

Nemini tamen licet etiam publicatis decretis S. Sedis proprio Marte quidquid inconsulta Curia Episcopali immutare vel innovare; excepto si quis in ecclesiis, ubi indiscusse et continuo ab antiquo tempore viget usus cantanti Epistolam et Evangelium ex „Schiavetto“ iuxta normam decreti diei 5 Augusti 1898 in art. 10. contentam, illa cantare in lingua palaeoslavica mavult; at etiam hoc in casu *in antecessum* Curia episcopalis edoceatur et liber, quo quis uti velit, ad recognoscendum exhibeatur.

Agite, fratres carissimi, Dominus benedicat operi, ad quod complendum vocati estis. „Veritatem tantum et pacem diligite“ (Zach. VIII., 19.) ait Dominus omnipotens. Instate igitur orationi, indulgete pia meditationi tum super decreta ipsa et instructionem, tum super spiritum, quo curatores animarum ducti esse debent, qui nil aliud prae oculis habeant, nisi quod se informant spiritu Ecclesiae, quae tamquam pia mater nobiscum agit et tamquam auctoritas suprema nos feliciter gubernat.

Huic auctoritati contradicere est peccatum et contra ipsius voluntatem agere, facinus, quod in periculum inducit. ab illa intima unitate vere sancta et catholica recedendi, qua gloriati sunt antenati nostri. „Habere iam non potest Deum patrem, qui Ecclesiam non habet matrem.“ (Cyprian.: de unitate Eccl.).

74.

Nabiranje milih darov za prebivalce Gorenje Koroške, ponesrečene vsled povodnji.

Z dopisom z dné 10. oktobra 1903, št. 4275, je doposlalo c. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko nastopni oklic:

„Strašna povodenj, ki je nastala dné 13. in 14. septembra v „kem delu Gorenje Koroške, je vzela mnogim prebivalcem zadetih krajev streho in imovino.

Po razdejanih poljih, uničenih selih, pokončanih cestah, mostovih in potih se že danes lahko spozna, kako velikanska škoda je nastala vsled te uime.

Beda nepremožnega dela prebivalstva je tem večja, ker je prenehalo delo pri vseh obrt. podjetjih, ki so deloma težko oškodovana, deloma ločena od vsake poti in zveze.

Dravska dolina od Gornjega Dravograda do Pater-nijona z vsemi postranskimi strugami, doline Jezere, Go-renje Bele in Malte, največji del Ziljske doline in Ka-nalska dolina so postale žrtve neusmiljenega elementa.

V gospodarskem obstanku na mnogo let kar naj-občutnejše oškodovano, na mnogih krajih popolnoma uničeno, more prebivalstvo v svoji bedi samo od veliko-dušne dobrodelnosti pričakovati svoje rešitve.

Z ozirom na grozilno, gospodarski obstanek širokih plasti prebivalstva uničujočo bedo oškodovancev mi je prevzvišeni gospod ministrski predsednik za notranje stvari naročil, naj tudi na Kranjskem priredim občni javni sklad milih darov v podporo nesrečnih prebivavcev Koroške.

Ustreza je temu ukazilo se obračam zaupno na že tolikrat izkazano milodarnost prebivalstva Kranjske, ki se, spominjaje se izdatne pomoči, katere je bila v dnevih velike nesreče v posebno obilni meri deležna tudi od sosednjih dežel, gotovo ne bo obotavljala, da ne bi po svojih močeh prispevala v polajšanje bede v siro-mašnem ozemlju.

Darove sprejemajo deželno predsedstvo, tukajšnji mestni magistrat in okrajna glavarstva; objavili se bodo v deželnem časopisu in oddali svojemu naimenu.“

Vsled prošnje imenovanega deželnega predsedništva se naroča čč. dušnim pastirjem, naj oznanijo ta oklic z lece, nabrane darove pa odpošljejo na označeno mesto.

75.

Nabiranje milih darov za pogorelce v Srednji vasi v Bohinju.

Veleslavno c. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko je doposlalo z dopisom z dné 8. decembra 1903, št. 5265, nastopni oklic:

„V noči od 28. do 29. novembra t. l. je bila Srednja vas v Bohinju pozorišče groznega požara, ki je uničil 19 hiš in 40 gospodarskih poslopij. Ker se je ogenj vnel ob času, ko so prebivalci že spali, so mogli do-tičniki rešiti le najmanjši del svojega premakljivega blaga.

Skoro vso hišno opravo, obleko in perilo, živila in klajo je uničil ogenj.

Skupna škoda znaša 125.450 K, ki je samo z 18.600 K z zavarovanjem pokrita, tako da ostane škoda v znesku 106.850 K nepokrita.

Nesrečni pogorelci, deloma močno zadolženi mali kmetski posestniki, deloma ubogi gostači se nahajajo v toliko večji bedi, ker je v ondotnih goratih krajih dolgotrajna zima nastopila že z vso močjo. Kmetski

posestniki so pa posebno občutno prizadeti, ker jim je zgorela klaja in so vsled tega prisiljeni poprodati svojo živino ter si s tem uničiti podlago svojega go-spodarstva.

Z ozirom na skrajno bedo nesrečnih pogorelcev v Srednji vasi razpisujem sklad milih darov po vsej ronovikni ter se nadejem, da klic ubogih pogorelcev na pomaganje ne ostane neuslišan, ampak da bo pre-bivalstvo Kranjske izpodbodel, da iznova izkaže svojo znano dobrodelnost.

Darove sprejemajo c. kr. deželno predsedstvo, tu-kajšnji mestni magistrat in vsa c. kr. okrajna glavarstva; razglasili se bodo v uradnem časopisu „Laibacher Zeitung“ in potem oddali svojemu naimenu.“

Tudi ta oklic naj oznanijo čč. gg. dušni pastirji vernikom z lece, nabrane darove pa odpošljejo na od-ločeno mesto.

76.

Konkurzni razpis.

Razpisujejo se župnije: Kolovrat v moravški dekaniji; Šent-Lovrenc ob Temenici v trebanjski dekaniji; Sv. Trojica n. Cerknico v cerkniški dekaniji.

Prosvitci za župniji Kolovrat in Šent-Lovrenc naj naslove svoje prošnje na veleslavno c. kr. deželno vlado

v Ljubljani, za župnijo sv. Trojico nad Cerknico pa na slavno lastništvo patronske graščine Nadlišek (Nad-lischegg).

Kot zadnji rok za vlaganje prošenj se s tem do-loči 10. dan meseca januarja 1904.

77.

Škofijska kronika.

Zamenjala sta svoji župniji z dovoljenjem kompetentnih oblastev čč. gg.: Anton Berce, župnik v Boštanju, in Frančišek Hiersche, župnik na Sori.

Podeljeni sta bili župniji: Zapoge č. g. Janezu Kalanu, stolnemu vikarju in kapelanu v Ljubljani; Ljubno č. g. Gašparju Vilmanu, župniku v Kolovratu.

Kanonično vmeščeni so bili čč. gg.: Anton Antončič na župnijo Ihan dne 25. novembra 1903; Anton Berce na župnijo Soro in Frančišek Hier-sche na župnijo Boštanj dne 30. novembra 1903; Frančišek Traven na župnijo Sodražico dne 10. de-cembra 1903.

Premeščeni so bili čč. gg. Valentin Oblak iz Borovnice v Šent-Jurij pri Kranju; Jakob Ogrizek iz Vrem v Borovnico; Matej Kos, kapelan v Cerkljah, je bil nameščen kot župni upravitelj ondi.

Začasna pokojnina je dovoljena čč. gospo-doma Frančišku Mekincu, bivšemu župniku v Ihanu, in Janezu Godcu, župniku na Lipoglavem.

Umrli je v tukajšnjem „Leonišču“ duhovnik la-vantinske škofije č. g. Matej Slekovec, kn.-šk. konzistorijalni svetnik in umirovljen župnik od Sv. Marka niže Ptuja, dne 15. decembra 1903.

Priporoča se v molitev čč. gg. duhovnim sobratom.

Knezoškofijski ordinarijat v Ljubljani, dne 24. decembra 1903.